

9000 רגעים – ספירת מלאי

”המצלמה עבורי היא היומן שבו אני רושם את הסקיצות שלי” – אנרי קרטייה ברסון

הטקסט הנוכחי הוא מעין סיכום של אינספור שיחות עם הצלם דורון אדר. מה שעשינו הוא סוג של ספירת מלאי של הארכיון הפרטי שלו, המוקדש לגלריה אגריפס 12, ארכיון אשר מכיל בתוכו כ-9000 צילומים.

דורון חבר בגלריה השיתופית אגריפס 12, מזה 6 שנים. בגלריה הממוקמת במרכז ירושלים חברים חמישה עשר אמנים ירושלמים השונים מאוד זה מזה. לקהילת אגריפס 12 יש לו"ז משלה, או ליתר דיוק – אורח חיים משלה. כל חבר בגלריה מחזיק בשני עקרונות בסיסיים: מחד, הוא יוצר פרויקטים אישיים, אשליות ויזואליות המשתקפות בחלל הגלריה ומשנות את משמעותו. מאידך, הוא לוקח על עצמו תפקיד המאפשר את קיומה ושלמותה של הגלריה לאורך זמן גם לאור השינויים.

חשוב לציין, שבמקרה של דורון, שני העקרונות הללו מתאחדים בתוצר אחד. דורון הוא צלם אשר מנציח במצלמתו את היום-יום של הגלריה, אולם הוא עצמו איננו רואה זאת כתפקיד. מבחינתו, הוא מחדד את שפת הצילום האישית שלו כשהוא ממקם את עצמו במסגרת מציאות ייחודית שנוצרה מכורח הנסיבות. בלחיצתו ברגעים מסוימים על כפתור המצלמה, דורון הופך עד של אותם הרגעים ומנציח אותם. התוצר הוא מעין מסמך ארכיוני של הגלריה. לכאורה, מדובר בעיסוק די פשוט. אלא שצילום הוא גם עצירת הנשימה להרף רגע, עצירה שמגלמת בתוכה את כלל כישוריו של הצלם במרדפו אחר אותו הרף רגע. הדימוי שהושג בצורה כזאת גורם לעיתים קרובות להנאה פיזית ואינטלקטואלית רבה.

תצלום מהווה מעין שיקוף פסיכולוגי וצורני של המציאות. כמו כן, הוא מבטא זעקת יציאה לחופשי, מילה בשיחה רבת משתתפים, שפת תקשורת. דורון מתייחס בכבוד רב לאירועים המתרחשים כמות שהם, הוא לא מביים אותם, אלא מצלם סנאפשוטים, בסדרות מלאות.

בעודו בונה את שפת הצילום האישית שלו, מגדיר דורון לעצמו כמה כיוונים: הראשון – דיוקנאות של אלו הלוקחים חלק במתרחש, השני – גיאומטריה של המרחב עצמו, קומפוזיציה והשלישי – כיווני התנועה במרחב, דרמטורגיה. נדמה שאין דבר מפליא בעובדה שדימוי אמנותי מכיל בתוכו – דמות, קומפוזיציה ועלילה - שלושת הנושאים הקבועים ביומנו של דורון. הארכיון שלו מהווה יומן אינסופי של סקיצות, רשימות ומחשבות על הקיום במרחב הגלריה. הייחוד שלו נוצר על ידי אופי הסיטואציות בגלריה המתקיימות בקצב מסוים ובחלל מסוים. ייחוד נוסף הוא בחירת הרגעים, שהיא תמיד סובייקטיבית ובלתי צפויה, משום שהיא מכילה גם את הפסיכולוגיה של הצלם עצמו. את המרחב הזה בדיוק, דורון הופך למטאפורה הקובעת את עקרונות שפת הצילום שלו וכן את הימצאותו שלו במרחב.

דורון מוותר על קירות הגלריה, כשהוא מדגיש על ידי כך את הצורך המתמיד בתנועה, את העדרם של גבולות ויזואליים ואת הצורך בשינוי נקודות המבט. עמודי התווך עליהם מונחים הצילומים מגדירים את מסלול התנועה של הצופה. הרחוב הופך לגלריה ומרחב הגלריה הופך לרחוב שבו נמצא הצלם בתנועה מתמדת, כי הוא הרי נודד היוצא למסעותיו ללא ציוד עודף.

לצילום היום יש ללא ספק ממד ארכיוני. הטכנולוגיה הצילומית העכשווית מאפשרת לאסוף בקצב מהיר כמות גדולה של דימויים. זה יוצר את הצורך בהגדרה ובקטלוג של נושאי הצילום, והתוצאה: ריבוי של תערוכות ארכיון. התערוכה של דורון נמצאת בתוך הקונטקסט האקטואלי הזה.

מקס אפשטיין